

Sa

Sektorske analize

ekonomski
institut
zagreb

rujan 2017. broj 55 godina 6

ISSN: 1848-8986

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

Farmaceutska industrija

Autorica Tajana Barbić

_Sadržaj

_3 Glavni sektorski pokazatelji

U 2016. godini proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka narasla je za 12 posto.

_7 Kretanja u farmaceutskoj industriji Europske unije

Farmaceutska industrija jedna je od vodećih visokotehnoških industrija u Europskoj uniji čija se proizvodnja u 2016. godini procjenjuje na 250 milijardi eura, a ulaganja u istraživanje i razvoj iznose 35 milijardi eura.

_13 Najveći farmaceutski proizvođači

Ukupni troškovi lijekova na globalnom tržištu dosegli su 1,1 milijardu dolara u 2016. godini.

_20 Najveća trgovačka društva

Deset najvećih hrvatskih farmaceutskih proizvođača u 2016. godini ostvaruje gotovo 90 posto prihoda ukupnog sektora i zapošljava više od 90 posto zaposlenika.

_24 Zaključak i očekivanja

Domaći proizvođači orijentirani su prema inozemnom tržištu te se može očekivati da će rezultati poslovanja na inozemnom tržištu u prvom dijelu godine utjecati i na konačne rezultate u 2017.

— Glavni sektorski pokazatelji

“Nastavak oporavka industrije i ukupne gospodarske aktivnosti povoljno je utjecao na proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka, koja je u prvih sedam mjeseci ove godine narasla za 4,2 posto.

— Farmaceutska industrija ostvarila je pozitivne poslovne rezultate u 2016. godini na domaćem i globalnom tržištu. Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka na domaćem tržištu rasla je za 12 posto u 2016. godini, dok je ukupna industrijska proizvodnja na međugodišnjoj razini rasla za 5 posto u istom razdoblju. Oporavak proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka uslijedio je nakon nezatnog pada od 0,1 posto na međugodišnjoj razini u prethodnoj godini. U prvih sedam mjeseci ove godine ukupna industrija zabilježila je rast od 2,5 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Rast industrije u 2016. godini popraćen je postupnim oporavkom domaćeg gospodarstva koje je u drugom kvartalu 2016. godine nastavilo s rastom BDP-a, i to jedanaesti uzastopni kvartal, nakon dvanaest uzastopnih kvartala pada ekonomske aktivnosti. Rast BDP-a u drugom kvartalu 2016. godine iznosio je 2,8 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

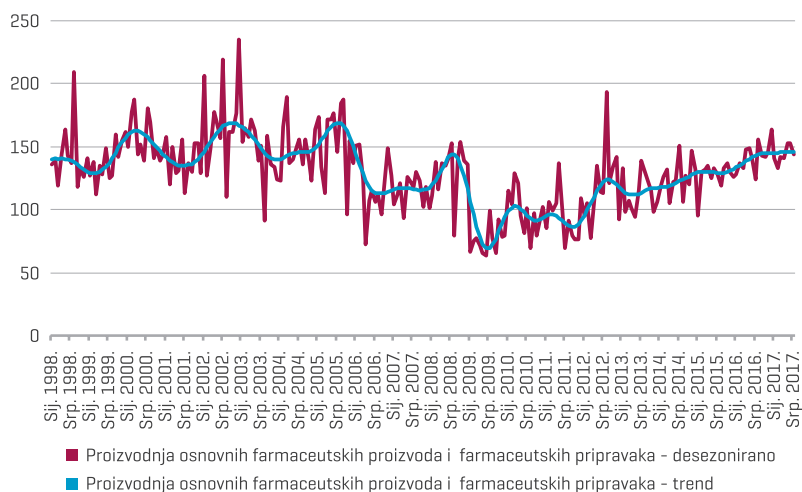
Nastavak oporavka industrije i ukupne gospodarske aktivnosti povoljno je utjecao na proizvodnju osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka, koja je u prvih sedam mjeseci ove godine narasla za 4,2 posto. Pozitivna kretanja u proizvodnji osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka zabilježena su u svim ovogodišnjim mjesecima, s iznimkom veljače i travnja (slika 2). Međugodišnje stope rasta proizvodnje farmaceutskih proizvoda i pripravaka tijekom ove godine bile su neujednačene, što je u skladu s visokim stupnjem volatilnosti proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka zbog neujednačene proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda. Naime, međugodišnje stope promjene u 2017. godini ukazuju na rast u siječnju, nakon čega je uslijedio pad u veljači te ponovni oporavak u ožujku. Nakon pada u travnju, proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka raste na međugodišnjoj razini u narednom tromjesečnom razdoblju. U srpnju je zabilježen značajni rast proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka uz međugodišnju stopu rasta od 12,6 posto.

Zalihe gotovih proizvoda pri proizvođačima rasle su od ožujka 2016. do kraja promatranog razdoblja, s iznimkom svibnja 2017. godine kada su

se zalihe gotovih proizvoda pri proizvođačima smanjile za 6,2 posto na međugodišnjoj razini. Ipak, rast zaliha znatno je usporen u 2017. godini u odnosu na iste mjesece 2016. godine.

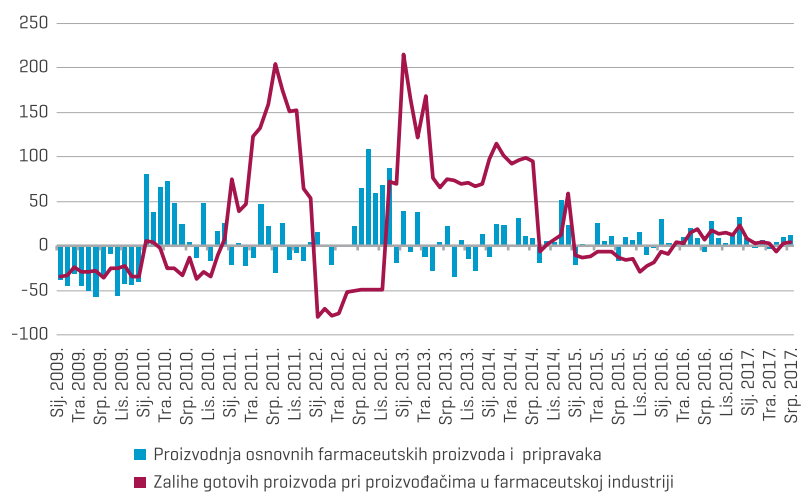
Slika 1.
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka, izvorni indeksi (2010.=100)

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Slika 2.
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka te zalihe gotovih proizvoda pri proizvođačima, međugodišnje stope promjene

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

Broj zaposlenih u srpnju ove godine u Republici Hrvatskoj bio je za 2 posto manji u odnosu na isti mjesec prošle godine. U istom razdoblju, ukupan broj zaposlenih u farmaceutskoj industriji zabilježio je rast od 1,6 posto. Broj zaposlenica, koje tradicionalno čine gotovo 60 posto ukupnog broja zaposlenih osoba u farmaceutskoj industriji, u srpnju 2016. godine također je rastao za 1 posto na međugodišnjoj razini. U prvih sedam mjeseci ove godine, broj zaposlenih u farmaceutskoj industriji povećao se za 2,9 posto. Od ukupno 4.354 zaposlenih u farmaceutskoj industriji na kraju 2016., njih više od 87 posto čine zaposlenici triju najvećih poduzeća u sektoru. Rast proizvodnje bio je veći od rasta zaposlenih što je rezultiralo povećanjem

U LIPNJU 2017. GODINE BRUTO PLAĆA U FARMACEUTSKOJ INDUSTRIJI BILA JE 72 POSTO VIŠA OD PROSJEČNE BRUTO PLAĆE U GOSPODARSTVU.

produktivnosti rada u farmaceutskoj industriji od 1,6 posto u prvih sedam mjeseci ove godine.

Prosječna bruto plaća zaposlenih u farmaceutskoj industriji u lipnju 2017. godine smanjila se za 0,1 posto u odnosu na lipanj 2016. godine, dosegnuvši iznos od 13.905 kuna. Bruto plaće zaposlenika u proizvodnji osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u lipnju 2017. bile su i dalje zamjetno veće u odnosu na prosječnu bruto plaću isplaćenu u prerađivačkoj industriji. U istom mjesecu, bruto plaća u farmaceutskoj industriji bila je 72 posto viša od prosječne bruto plaće u gospodarstvu.

Tablica 1.
Glavni sektorski pokazatelji u Hrvatskoj

Izvor: Izračun autorice prema podacima Državnog zavoda za statistiku.

	2015.	2016.	I.-VI. 2017.
Industrija osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka			
Proizvodna aktivnost (u %)	-0,1	12	4,7
Prosječan broj zaposlenih	4.268	4.354	4.429
Prosječna bruto plaća (u kunama)	14.634	13.553	13.905
Potrošačke cijene (u %)	1,9	2,2	3,4
Izvoz (u mil. kuna)	4.358,7	4.845,9	2.596,3
Uvoz (u mil. kuna)	6.367,1	9.379,0	3.927,4
Vanjskotrgovinska bilanca (u mil. kuna)	-2.008,4	-4.533,1	-1.331,1

Na međugodišnjoj razini proizvođačke cijene u farmaceutskoj industriji rasle su u svim mjesecima 2017. godine. U srpnju su proizvođačke cijene u farmaceutskoj industriji rasle po stopi od 2,1 posto na međugodišnjoj razini. Na stranom tržištu proizvođačke cijene u farmaceutskoj industriji rasle su od srpnja 2016. godine. S druge strane, proizvođačke cijene farmaceutskih proizvoda na domaćem tržištu padaju od kolovoza 2016. godine. Proizvođačke cijene u ukupnoj prerađivačkoj industriji bilježe rast u 2017. godini.

“U prvoj polovici godine došlo je do povećanja vanjskotrgovinske razmjene medicinskih i farmaceutskih proizvoda na strani izvoza i uvoza.

Potrošačke cijene u farmaceutskoj industriji u 2017. godini stagnerale su u siječnju i svibnju, dok su u razdoblju između ta dva mjeseca ostvarile blagi rast. U zadnja dva promatrana mjeseca, nastavljena je stagnacija cijena u farmaceutskoj industriji te su u srpnju cijene farmaceutskih proizvoda rasle za 4 posto u odnosu na srpanj prošle godine. S druge strane, ukupne su potrošačke cijene na međugodišnjoj razini u srpnju 2016. pale za 0,3 posto.

U prvoj polovici 2017. godine došlo je do povećanja vanjskotrgovinske razmjene medicinskih i farmaceutskih proizvoda na međugodišnjoj razini te na strani uvoza i na strani izvoza. Dok je izvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda u prvoj polovici ove godine rastao za 8,2 posto na međugodišnjoj razini, uvoz se u istom razdoblju povećao po nižoj stopi od 7,5 posto. Istovremeno, deficit vanjskotrgovinske razmjene medicinskih i farmaceutskih proizvoda s inozemstvom povećao se za 6,2 posto. Za usporedbu, u istom razdoblju izvoz roba na razini gospodarstva porastao je za 14,5 posto, dok se uvoz povećao za 11,2 posto, vodeći do rasta deficita vanjskotrgovinske bilance za 6,2 posto na međugodišnjoj razini. U prvoj polovici 2017. godine izvezeno je medicinskih i farmaceutskih proizvoda u vrijednosti od 2,6 milijardi kuna, što je 5,2 posto ukupnog izvoza roba. Uvoz lijekova u Hrvatsku dosegao je 3,9 milijardi kuna u prvih šest mjeseci 2017. godine. U tom je razdoblju uvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda doprinio ukupnom uvozu roba s 4,9 posto.

Kretanja u farmaceutskoj industriji EU-a

Farmaceutska industrija zadržala se na poziciji jedne od vodećih visokotehnoških industrija u Europskoj uniji čija se proizvodnja u 2016. godini procjenjuje na 250 milijardi eura. U istoj je godini farmaceutska industrija zapošljavala 745.000 ljudi, od kojih je 115.000 visokokvalificiranih djelatnika zaposleno u aktivnostima istraživanja i razvoja. Ulaganja u istraživanje i razvoj u farmaceutskoj industriji u Europi u 2016. dosegla su 35 milijardi eura, ostvarivši blagi rast u odnosu na prethodnu godinu. Preko dvije trećine ulaganja u istraživanje i razvoj u 2016. godini ostvaruje se u farmaceutskim poduzećima Švicarske, Njemačke, Velike Britanije i Francuske.

Tablica 2.
Odabrani pokazatelji farmaceutske industrije u Europi

Napomene: Podaci uključuju EU-27; Norveška i Švicarska uključene su od 2005. (do 2005. EU-15); Hrvatska i Srbija uključene su od 2010., Turska od 2011. i Rusija od 2013.

* Podaci za 2016. su procijenjeni.

Izvor: EFPIA [2017].

Pokazatelj	2000.	2010.	2015.	2016.*
Proizvodnja (u mil. eura)	125.504	199.400	238.437	250.000
Izvoz (u mil. eura)	90.935	276.357	365.303	375.000
Uvoz (u mil. eura)	68.841	204.824	269.021	275.000
Vanjskotrgovinska bilanca (u mil. eura)	22.094	71.533	96.291	100.000
Izdaci za istraživanje i razvoj (u mil. eura)	17.849	27.920	33.557	35.000
Broj zaposlenih	534.186	670.088	739.499	745.000
Zaposleni u istraživanju i razvoju	88.397	117.035	113.713	115.000

Prema podacima objavljenima u publikaciji "EU Industrial R&D Investment ScoreBoard" za 2016. godinu, stopa rasta ulaganja u istraživanje i razvoj u farmaceutskoj i biotehnoškoj industriji na međugodišnjoj razini iznosi 9,8 posto. Stopa rasta spomenute industrije uzrokovana je sporijim rastom ulaganja u istraživanje i razvoj farmaceutske industrije (rast od 7,2 posto), dok je biotehnoška industrija ostvarila međugodišnju stopu rasta od 23,8 posto.¹

1. Slično kao i prethodne godine, brz rast biotehnoške industrije uzrokovan je izvrsnim rezultatima biotehnoških tvrtki u SAD-u (Europska komisija, 2016).

BIOTEHNOLOŠKA INDUSTRIJA OSTVARILA JE MEĐUGODIŠNJU STOPU RASTA OD 23,8 POSTO.

Udio izdataka za istraživanje i razvoj u ukupnim prihodima europske farmaceutske i biotehnoške industrije u 2016. godini iznosio je 19,6 posto te pozicionirao tu industriju na drugo mjesto, iza vodeće automobilske industrije. Za usporedbu, udio izdataka za istraživanje i razvoj u ukupnim prihodima farmaceutske i biotehnoške industrije u SAD-u iznosi 22,9 posto [drugo mjesto]. Japanska farmaceutska i biotehnoška industrija pozicionirana je na trećem mjestu prema pokazatelju istraživanja i razvoja, s udjelom izdataka za istraživanje i razvoj u ukupnim prihodima od 10,6 posto.

Europska farmaceutska industrija i dalje zaostaje za snažnom konkurencijom kojoj je izložena na međunarodnom tržištu. Sjeverna Amerika ostvarila je 49 posto ukupnih prihoda od prodaje farmaceutskih proizvoda na globalnoj razini u 2016. godini, a Europska unija 21,5 posto. Rast ulaganja u istraživanje i razvoj znatno je usporen u razdoblju od 2012. do 2016. na oba promatrana tržišta (slika 3). U razdoblju od 2002. do 2006. godine izdaci za istraživanje i razvoj rasli su po prosječnoj godišnjoj stopi od 5,9 posto u Europi, dok se rast između 2007. i 2011. usporio na 3,1 posto na istom tržištu. U razdoblju između 2012. i 2016. godine prosječna godišnja stopa rasta ulaganja u istraživanje i razvoj u Europi iznosila je 3,7 posto.

Slika 3.
Izdaci za istraživanje i razvoj u Europi i SAD-u, godišnje stope rasta (u postocima)

Izvor: EFPIA (2017).

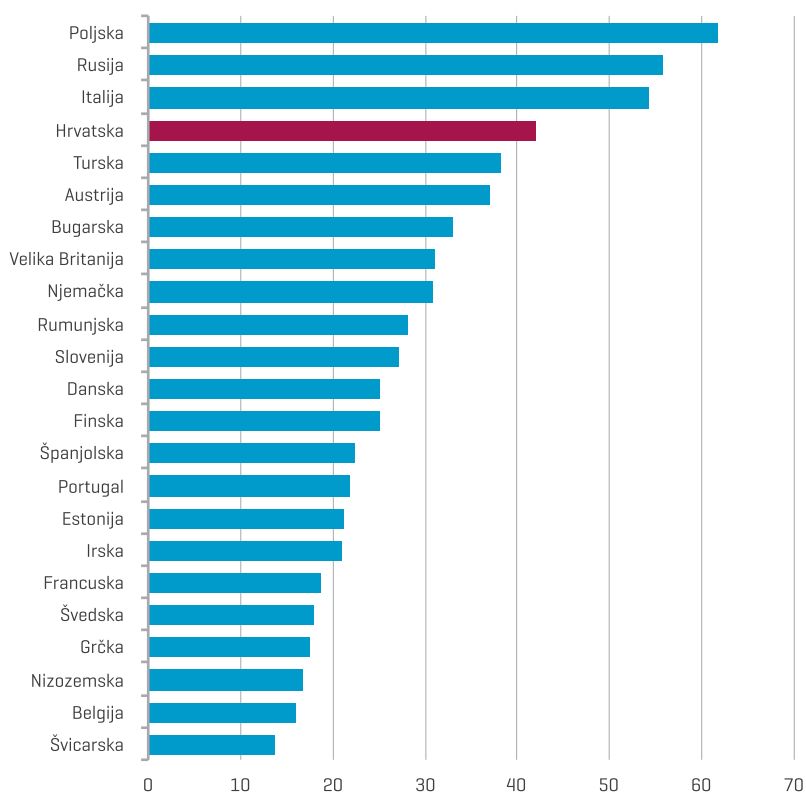

Rast ulaganja u istraživanje i razvoj u Europskoj uniji nakon 2010. godine znatno je usporen uslijed fiskalne reforme te uvođenja raznih mjera štednje i regulatornih ograničenja. Ukupna privatna i javna ulaganja u zdravstveni sektor u zemljama Europske unije znatno su manja nego u SAD-u.

Pridodaju li se tome troškovi zdravstva koji predstavljaju nezanemariv dio BDP-a, kako SAD-a tako i Europske unije i Hrvatske [WHO, 2017], dobivaju se okolnosti koje pogoduju rastu segmenta generičkih lijekova. Udio prodaje generičkih lijekova u ukupnim ostvarenim prihodima u pravilu je veći u novim zemljama članicama EU-a koje povijesno imaju niže razine zaštite intelektualnog vlasništva [slika 4].

Slika 4.
Udio prodaje generičkih lijekova u ukupnim prihodima u 2015. u odabranim zemljama (u postocima)

Izvor: EFPIA [2017].

Generički lijekovi čine 42 posto ukupnih prihoda koje je ostvarila hrvatska farmaceutska industrija u 2015. godini. Hrvatska je treća u Europskoj uniji po udjelu generičkih lijekova u ukupnim prihodima u 2015., iza Poljske (62 posto) i Italije (54 posto). Švicarska farmaceutska industrija najinovativnija je u odnosu na promatrane zemlje, sa zastupljenošću generičkih lijekova u ukupnoj prodaji od 14 posto.

Ulaganja u istraživanje i razvoj dodatno su otežana uslijed rasta tržišta krivotvorenih lijekova. Fragmentacija na europskom farmaceutskom

HRVATSKA JE TREĆA U EUROPSKOJ UNIJI PO UDJELU GENERIČKIH LIJEKOVA U UKUPNIM PRIHODIMA U 2015.

“U lipnju 2017. proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji narasla je po međugodišnjoj stopi od 1,6 posto.

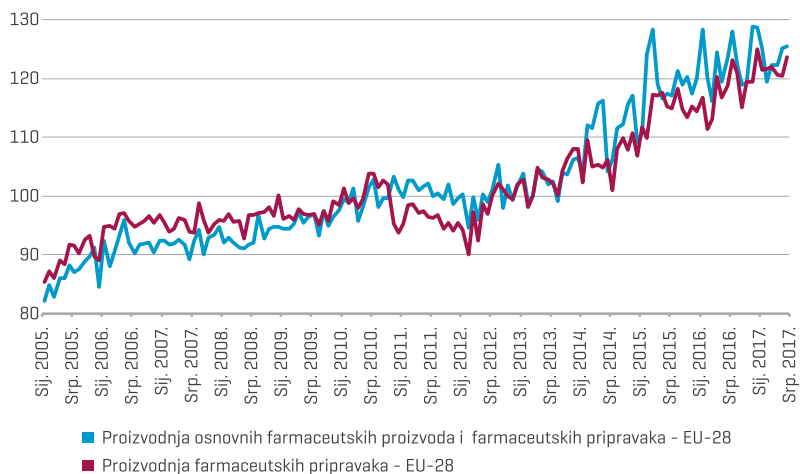
tržištu dovela je do unosne paralelne trgovine lijekovima koja je, prema procjenama IMS-a, iznosila 5,36 milijardi eura u 2015. godini [IMS, 2017]. Osim što industriji uskraćuje dodatna sredstva za ulaganje u istraživanje i razvoj, rast tržišta krivotvorenih lijekova predstavlja prijetnju i za socijalno osiguranje i pacijente.

Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji počela se oporavljati i ostvarivati pozitivne međugodišnje stope rasta početkom 2013. godine. Negativan trend zabilježen je ponovno u kolovozu 2013. godine, kada se proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka smanjila za 5,9 posto u odnosu na kolovoz 2012. Nakon kolovoza 2013., proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji raste, čak i po dvoznamenkastim stopama. Rast se kontinuirano bilježi do veljače 2016. godine kada, po prvi put u 30 mjeseci, dolazi do pada proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji od 3,2 posto. Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji nastavila je s padom u ožujku, i to po značajnijoj stopi od 9,5 posto, nakon čega je uslijedio ponovni oporavak uz pozitivne stope rasta do listopada 2016. godine. Rast je ubrzan u zadnja dva mjeseca 2016. godine, dok je u siječnju 2017. godine ponovo zabilježen pad od 2,5 posto na međugodišnjoj razini. U lipnju 2017. proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji narasla je po međugodišnjoj stopi od 1,6 posto.

U 2015. godini broj zaposlenih u ovom sektoru iznosio je 739.499, od čega je 43 posto zaposlenih u farmaceutskim poduzećima u Njemačkoj, Francuskoj, Velikoj Britaniji i Italiji [EFPIA, 2017]. Hrvatska poduzeća u farmaceutskoj industriji zapošljavala su 0,8 posto ukupnog broja zaposlenih u farmaceutskoj industriji Europske unije.

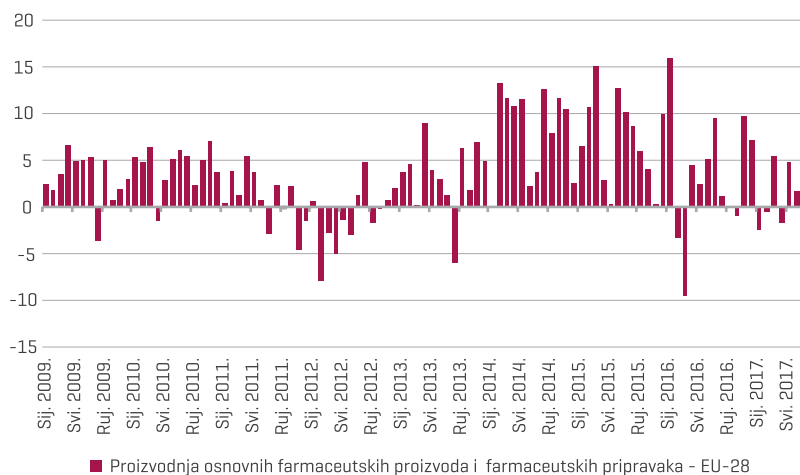
Slika 5.
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka, desezonirani mjesečni podaci

Izvor: Eurostat.

Slika 6.
Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka, desezonirani mjesečni podaci, međugodišnje stope promjene

Izvor: Eurostat.

Proizvođačke cijene farmaceutskih proizvoda i pripravaka u Europskoj uniji slijedile su silazni trend u 2016. godine, koji je zaustavljen u listopadu 2016. godine kada su proizvođačke cijene farmaceutskih proizvoda i pripravaka bile veće za 0,5 posto u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U razdoblju do srpnja 2017. godine, proizvođačke cijene farmaceutskih proizvoda i pripravaka kontinuirano su rasle na međugodišnjoj razini. Struktura prodajne cijene farmaceutskih proizvoda u 2015. pokazuje da proizvođačima pripada 66 posto, dok se ostatak dijeli na troškove distribucije i porezne obveze.

U 2016. godini europska farmaceutska poduzeća izvezla su farmaceutskih proizvoda u vrijednosti od 365,3 milijarde eura, a uvezla 269,01 milijarde eura farmaceutskih proizvoda, ostvarivši pritom 96,29 milijardi eura suficita. Kao i prijašnjih godina, najveći su izvoznici njemačka, švicarska te belgijska farmaceutska poduzeća, čiji je izvoz iznosio 19, 16 i 11 posto ukupnog izvoza. Najveći trgovinski partner proizvođača iz Europske unije

“Farmaceutska su poduzeća Europske unije 2016. godine izvezla 34 posto proizvoda u SAD, dok je 11 posto izvezeno u Švicarsku, a 4,3 posto u Rusiju.

jest SAD. Farmaceutska su poduzeća Europske unije 2016. godine izvezla 34 posto proizvoda u SAD, dok je 11 posto izvezeno u Švicarsku, a 6,1 posto u Japan. U istoj godini, farmaceutska poduzeća iz Europske unije izvezla su 5,5 posto proizvoda u Kinu i 4,3 posto u Rusiju. Europska je unija u istom razdoblju iz SAD-a i Švicarske uvezla više od dvije trećine ukupnog uvoza farmaceutskih proizvoda [EFPIA, 2017].

Najveći farmaceutski proizvođači

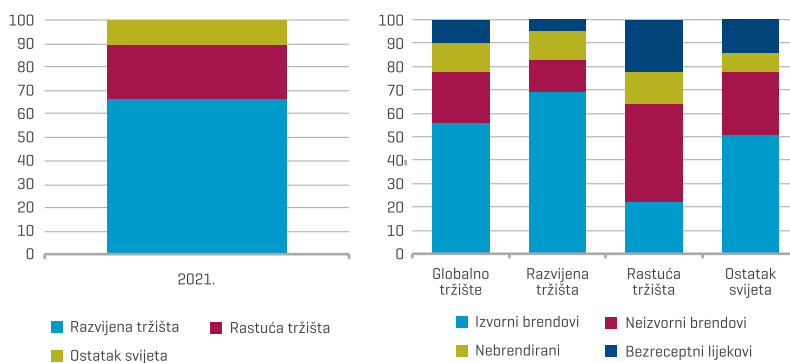
Prema projekcijama IMS-a, tržište lijekova doseći će u 2021. godini 1,5 milijardi dolara, od čega će se dvije trećine odnositi na potrošnju na razvijenim tržištima, a 23 posto na potrošnju na rastućim tržištima.

Ukupni troškovi lijekova na globalnom tržištu dosegili su 1,1 milijardu dolara u 2016. godini. Prema projekcijama IMS-a, očekuje se da će u 2021. godini doseći 1,5 milijardi dolara, od čega će se dvije trećine odnositi na potrošnju na razvijenim tržištima, a 23 posto na potrošnju na rastućim tržištima² (slika 7). U razdoblju između 2011. i 2016. prosječna godišnja stopa rasta iznosila je 6,2 posto na globalnoj razini. Prema očekivanjima stručnjaka IMS-a, rast bi trebao usporiti na 4-7 posto u sljedećih pet godina. Naime, snažniji rast tržišta lijekova u 2014. i 2015. od 9 posto pripisuje se razvoju novih lijekova za hepatitis, čiji će se utjecaj smanjiti u sljedećih pet godina. Ukoliko analiziramo izvore rasta prema geografskom kriteriju, usporevanje rasta potrošnje lijekova primjetno je na rastućim tržištima – s 10,3 posto u razdoblju 2011.-2016. na 6-9 posto u razdoblju 2016.-2021.

Slika 7.
Distribucija potrošnje lijekova prema stupnju razvijenosti tržišta i prema izvorima rasta u 2021.* godini (u postocima)

* Projekcija IMS-a.

Izvor: IMS [2017].

Prosječne stope rasta na razvijenim tržištima trebale bi, u sljedećih pet godina, ostati relativno slične onima iz razdoblja 2011.-2016. Ipak, postoje razlike u projekcijama rasta između različitih razvijenih tržišta. Naime, očekuje se da će američko tržište nastaviti s rastom bržim od prosječnog (6,9 posto u 2011.-2016. te 6-9 posto u 2016.-2021.). Rast američkog farmaceutskog tržišta djelomično je odraz stanja bilance tzv. inovativnog ciklusa koji obuhvaća nove lijekove lansirane na tržište, a djelomice i odraz vrijednosti brendiranih lijekova koji se suočavaju s novom konkurencijom

² Prema klasifikaciji IMS-a, razvijena tržišta obuhvaćaju SAD, EU, Japan, Kanadu, Južnu Koreju i Australiju, a rastuća obuhvaćaju Kinu, Brazil, Indiju i Rusiju.

PET NAJVEĆIH TRŽIŠTA LIJEKOVA U EUROPSKOJ UNIJI DODATNO ĆE USPORITI S RASTOM NA 1-4 POSTO IZMEĐU 2016. I 2021. GODINE.

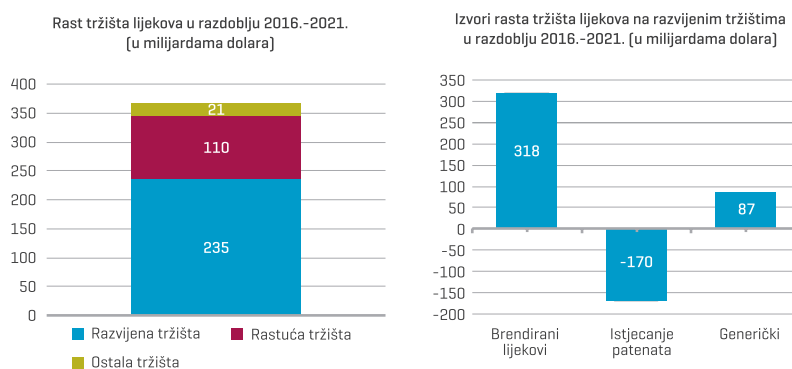
generičkih lijekova. S druge strane, pet najvećih tržišta lijekova u Europskoj uniji dodatno će usporiti s rastom (s 3,9 posto u 2011.-2016. na 1-4 posto u 2016.-2021.). Sporiji rast europskog farmaceutskog tržišta uzrokovan je mjerama štednje u području potrošnje lijekova, koje su oblikovane tako da ograničavaju inovacije, a potiču proizvodnju generičkih lijekova. Zbog dugogodišnjeg pozitivnog trenda razvoja rastućih farmaceutskih tržišta poput brazilskog, kineskog i indijskog, primjetno je postupno seljenje ekonomskih i istraživačkih aktivnosti iz Europe prema navedenim brzorastućim tržištima [EFPIA, 2017].

Iako će rast biti nešto sporiji u sljedećih pet godina, trebao bi biti predvidljiviji u svojoj prirodi [IMS, 2016]. Potrošnja lijekova u sljedećih pet godina bit će određena demografskim trendovima poput starenja stanovništva te kontinuiranim napretkom u području dijagnostike i tretmana kroničnih oboljenja, primjerice dijabetesa, autoimunih i onkoloških bolesti. Kao i u prethodnim godinama, izvorni brendirani lijekovi predstavljat će više od polovice ukupne potrošnje lijekova u 2021. godini, dok će petina tržišta lijekova otpasti na neizvorne brendirane lijekove. Potrošnja lijekova na razvijenim tržištima bit će potaknuta prvenstveno razvojem originalnih brendiranih lijekova, dok će izvorni nebrendirani lijekovi činiti 42 posto potrošnje lijekova na rastućim tržištima [slika 7].

Slika 8.
Izvori rasta tržišta lijekova prema geografskom kriteriju i prema vrsti proizvoda u razdoblju 2016.-2021.*
(u milijardama kuna)

* Projekcija IMS-a.

Izvor: IMS [2017].

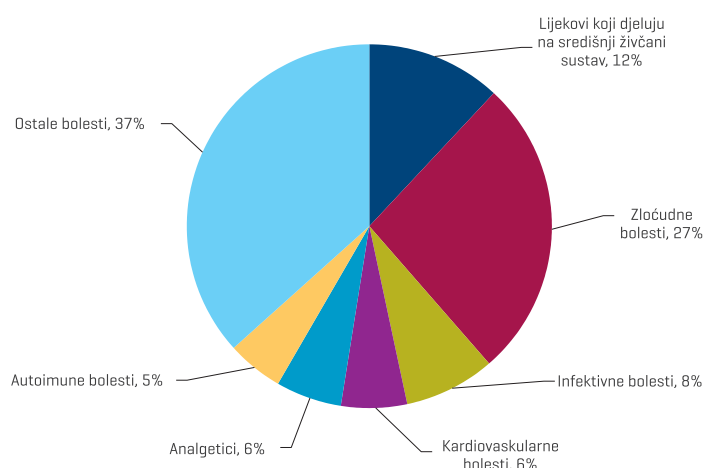

Razvijena tržišta doprinijet će rasti do 2021. godine s 235 milijardi dolara uslijed istovremenog rasta tržišta brendiranih (318 milijardi dolara) i generičkih lijekova (87 milijardi dolara) te pada uslijed istjecanja patenata (-170 milijardi dolara) (slika 8). Tržište brendiranih lijekova rast će uslijed razvoja novih onkoloških lijekova s visokim cijenama. Rast će znatno usporiti troškovi istjecanja patenata, koji su dvostruko veći u sljedećih pet godina u odnosu na prethodnih pet godina. U skladu s tim, udio generičkih lijekova u ukupnoj potrošnji lijekova nastavit će s rastom – s 27,8 posto u 2011. na 28,8 posto u 2016. te 31 posto u 2021. godini.

Potrošnja lijekova u sljedećih pet godina na razvijenim tržištima još će se više pomaknuti prema specijaliziranim lijekovima. Naime, rast udjela specijaliziranih lijekova u ukupnoj potrošnji lijekova rast će s 30 posto u 2016. godini na 35 posto u 2021. godini. Specijalizirani su lijekovi najveći generator rasta u Europi jer većina novih lijekova cilja populaciju s dosad nerješivim zdravstvenim problemima. Ova kategorija lijekova donosi pacijentima nove terapije ili čak izlječenje, što značajno smanjuje komplikacije i troškove hospitalizacije. Također, većina tih lijekova postaje dostupna u oralnom obliku, čime se značajno smanjuju troškovi povezani s dostavom lijekova pacijentima. Prema očekivanjima IMS-a, u sljedećih pet godina najizraženiji napredak očekuje se u terapijskim područjima onkologije, dijabetesa i hepatitisa C. Na rastućim tržištima, specijalizirani lijekovi generirat će svega 5-20 posto rasta ukupnog tržišta lijekova u 2021. godini. Specijalizirani lijekovi koji su bili u visokoj fazi razvoja u 2016. godini prikazani su na slici 9.

Slika 9.
Lijekovi u kasnoj fazi razvoja prema vrstama bolesti u 2016. godini (u postotcima)

Izvor: IMS (2017).

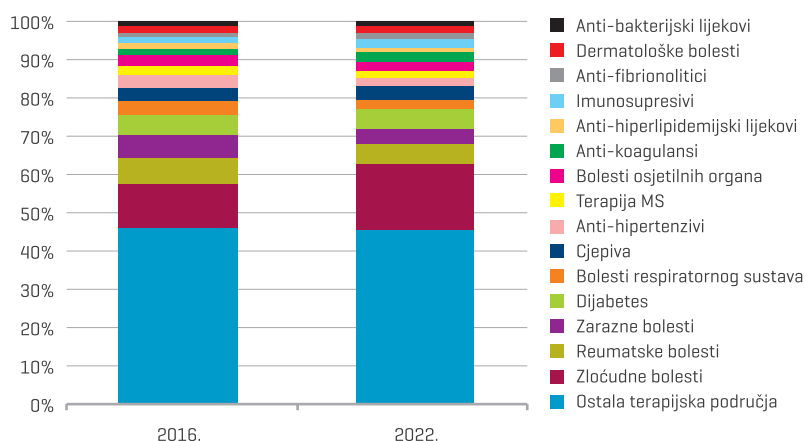
Gotovo je trećina novih specijaliziranih lijekova iz terapijskih područja onkologije, autoimunologije, antivirusne i imunosupresivne terapije.

GOTOVO JE TREĆINA NOVIH SPECIJALIZIRANIH LIJEKOVA IZ TERAPIJSKIH PODRUČJA ONKOLOGIJE, AUTOIMUNOLOGIJE, ANTIVIRUSNE I IMUNOSUPRESIVNE TERAPIJE.

Slika 10.
Udio prodaje lijekova prema terapijskim područjima u ukupnoj prodaji lijekova na recept u 2016. i 2022.* godini (u postotcima)

* Projekcija Evaluate Pharme.

Izvor: Evaluate Pharma (2017).

Ljestvica deset najvećih proizvođača u 2016. nije se previše promijenila u odnosu na 2015. godinu. Značajna promjena u odnosu na navedenu godinu sastoji se u njihovom broju zaposlenih koji se smanjio s 906.633 na 789.000 zaposlenika, no i dalje je ostao viši od broja zaposlenih u farmaceutskoj industriji u Europskoj uniji. Prihodi deset najvećih poduzeća kumulativno su stagnerali u 2016., nakon što su se u 2015. godini smanjili za 3,4 posto. Tri proizvođača ostvarila su pad prihoda, prihodi jednog proizvođača su stagnerali, dok su dvoznamenkaste stope rasta prihoda zabilježene kod svega dva proizvođača – GlaxoSmithKline i AbbVie.

Johnson & Johnson zadržao je prvo mjesto na ljestvici uz rast prihoda od 3 posto u 2016. godini. Prodaja onkološkog lijeka Imbruvica, koji Johnson & Johnson dijeli s AbbVie, doprinijela je dobrim poslovnim rezultatima u 2016. godini s 1,2 milijarde dolara, ostvarivši rast od 86 posto na međugodišnjoj razini. Prema očekivanjima stručnjaka, navedeni proizvod trebao bi nastaviti pozitivno doprinositi poslovanju poduzeća i u budućnosti, s obzirom na projekcije koje ukazuju na to da će se prodaja utrostručiti do 2022. godine [tablica 4]. Jedan od najprodavanijih lijekova proizvođača ostao je Remicade i u 2016. godini [8,1 milijarda dolara]. Valja imati na umu da je navedeni proizvod pod napadom biosličnog lijeka – Pfizerove Infectre koja je 15 posto jeftinija. Bez obzira na izazove, Johnson & Johnson

uspjeli su zadržati sigurnu poziciju među ulagačima u 2016., s rastom cijene dionice od 12 posto.

Tablica 3.

Odobrani pokazatelji poslovanja deset najvećih farmaceutskih proizvođača u svijetu u 2015.

Deset najvećih poduzeća	Ukupni prihodi		Broj zaposlenih U tisućama	Ulaganje u istraživanje i razvoj	
	U mlrd. USD	Međugodišnja stopa promjene(u %)		U mlrd. USD	
			2016	2022*	
Johnson & Johnson [SAD]	71,9	2,6	126,4	7,0	8,2
Pfizer [SAD]	52,8	8,1	96,5	7,8	8,0
Roche AG [Švicarska]	50,1	5,1	94,1	8,7	9,6
Novartis [Švicarska]	48,5	-1,8	119,0	7,9	8,8
Merck & Co [SAD]	39,8	0,8	68,0	6,8	7,4
Sanofi [Francuska]	36,6	-0,4	106,9	5,7	6,9
GlaxoSmithKline [UK]	34,8	16,6	99,8	4,7	5,3
Gilead Sciences [SAD]	30,4	-5,5	9,0	3,9	3,9
AbbVie [SAD]	25,6	12,0	29,0	4,2	4,8
Bayer [Njemačka]	25,3	4,9	40,1	3,1	3,5

* Projekcije Evaluate Pharmer (2017).

Izvor: Fiercepharma (2017); Evaluate Pharma (2017).

Prihodi drugoplasiranog Pfizerara narasli su za 8 posto na međugodišnjoj razini, nastavljajući pozitivan trend iz prethodne godine, kojem su prethodili negativni trendovi uslijed neuspjelog spajanja s AstraZenecom (kada je odbijena Pfizerova ponuda od 117 milijardi dolara) i isteka patentne zaštite za Lipitor. Rast ukupnih prihoda u 2016. godini bio je najviše potaknut rastom prihoda na američkom tržištu od 21 posto na međugodišnjoj razini, uslijed rasta prihoda ključnih proizvoda - Ibrance, Lyrica, Eliquis, Xelanz i Chantix. Ibrance će ostati važan izvor prihoda i u sljedećih pet godina te se očekuje da će prodaja istog generirati 7,7 milijardi dolara u 2022. godini. Odustajanje od preuzimanja Allergana očito nije previše naškodilo poslovnom rezultatu proizvođača u 2016. godini.

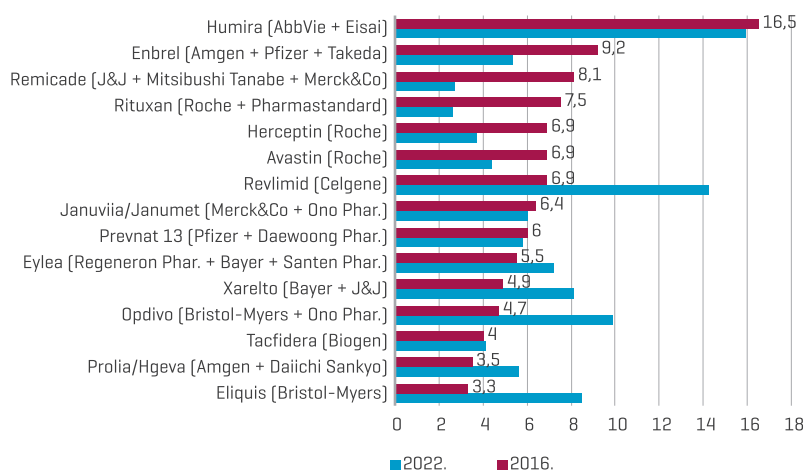
Tvrtka Roche AG ostvarila je dobre poslovne rezultate u 2016. godini unatoč uskom proizvodnom portfelju. Prodaja triju vodećih onkoloških lijekova (Avastin, Herceptin i Rituxan) činila je polovicu ukupne prodaje. S obzirom na visok stupanj ovisnosti prihoda o izloženosti prema navedenim proizvodima te istjecanje patentne zaštite ove godine za dva lijeka i 2019. za Rituxan, za očekivati je da će poduzeće biti izloženo konkurenciji u bližoj budućnosti i popratnom padu prihoda. Proizvođač je očito svjestan izazova te je zabilježio najveću razinu ulaganja u istraživanje i razvoj u

2016. godini. Očekuje se da će Roche zadržati poziciju najvećeg ulagača u istraživanje i razvoj i u 2022. godini.

Prihodi Mercka gotovo su stagnerali u 2016. godini, slijedeći dvije godine pada prihoda zbog isteka patenta za Singulair i podbačaja nekih novih lijekova. U 2016. godini uloženo je 6,8 milijardi dolara u istraživanje i razvoj. Unatoč stagnaciji prihoda, cijena dionica ovog proizvođača bilježi stalni rast uslijed pozitivnih očekivanja vezanih uz buduću prodaju proizvoda Keytruda, Januvia i Darzalex [tablica 4].

Slika 11.
Ljestvica 15 najprodavanijih lijekova u 2016. i projekcije prodaje u 2022. godini (u milijardama USD)

Izvor: Evaluate Pharma (2017).

“ Iznadprosječni rast američkog farmaceutskog tržišta u razdoblju 2016.-2021. djelomično je odraz stanja bilance tzv. inovativnog ciklusa koji obuhvaća nove lijekove lansirane na tržište, a djelomice i odraz vrijednosti brendiranih lijekova koji se suočavaju s novom konkurencijom generičkih lijekova.

Američka tvrtka AbbVie ostvarila je značajan rast prihoda (12 posto) prvenstveno zbog prodaje lijeka Humira, koji je najprodavaniji lijek u 2016. godini te je generirao više od 60 posto ukupnih prihoda poduzeća. Ovaj američki proizvođač imati će mjesto na ljestvici deset najvećih i u budućnosti i to prvenstveno zahvaljujući proizvodu Imbruvica, za koji se očekuje da će biti sedmi najprodavaniji lijek u 2022. godini.

Američka biotehnološka tvrtka Gilead Sciences zadržala je poziciju među prvih deset farmaceutskih proizvođača kao jedina biotehnološka tvrtka na popisu. Nakon što je prošle godine ostvarila najveći rast prihoda, oni su se u 2016. godini smanjili za 5,5 posto na međugodišnjoj razini. Uzrok teškoj godini moguće je pronaći u padu prodaje lijekova koji djeluju na hepatitis C – Harvoni (-34 posto) i Sovaldi (-33 posto) uslijed zasićenja tržišta i pritiska na cijene. Poduzeće je najavilo još značajniji pad prihoda u 2017. godini (na između 22,5 i 24,5 milijardi dolara).

_Tablica 4.

Ljestvica 15 najprodavanijih lijekova u 2022. godini

R. br.	Proizvod	Proizvođač(i)	2022.* [U mlrd. USD]	Promjena u odnosu na 2016. [u %]
1.	Humira	AbbVie + Eisai	15,9	-4
2.	Revlimid	Celgene	14,2	+106
3.	Opdivo	Bristol-Myers + Ono Pharmaceutical	9,9	+111
4.	Keytruda	Merc & Co + Otsuka Holdings	9,5	+579
5.	Eliquis	Bristol-Myers	8,5	+158
6.	Xarelto	Bayer + J&J	8,1	+65
7.	Imbruvica	AbbVie + J&J	7,5	+241
8.	Eylea	Regeneron Pharmaceuticals + Bayer + Santen Pharmaceuticals	7,2	+31
9.	Ibrance	Pfizer	7,1	+238
10.	Januvia/Janumet	Merck & Co + Ono Pharmaceutical + Almirall + Daewoong Pharmaceutical	6,0	-6
11.	Darzalex	Merck & Co + Ono Pharmaceutical + Almirall + Daewoong Pharmaceutical	5,8	+867
12.	Prevnat 13	Pfizer+ Daewoong Pharmaceutical	5,8	-3
13.	Prolia/Hgeva	Amgen + Daiichi Sankyo	5,6	+60
14.	Triumeq	GlaxoSmithKline	5,4	+125
15.	Enbrel	Amgen + Pfizer + Takeda	5,3	-42

* Projekcije Evaluate Pharme.

Izvor: Evaluate Pharma (2017).

Najveća trgovačka društva

“ U 2016. godini ukupni su prihodi vodećih deset proizvođača na domaćem tržištu stagnirali, unatoč rastu prihoda triju vodećih poduzeća.

Iako u domaćoj farmaceutskoj industriji posluje više od 30 poduzeća, deset najvećih hrvatskih farmaceutskih proizvođača u 2016. godini ostvaruju gotovo 90 posto prihoda ukupnog sektora i zapošljavaju više od 90 posto zaposlenika ukupnog sektora. Svih deset vodećih poduzeća klasificirano je u djelatnosti proizvodnje farmaceutskih pripravaka, a prema ostvarenim prihodima ističu se Pliva, Jadran Galenski Laboratorij (JGL) i Belupo. U nastavku će se na temelju financijskih izvještaja iz 2016. godine detaljnije analizirati prva tri domaća poduzeća prema kriteriju ostvarenih prihoda.

U 2016. godini ukupni su prihodi vodećih deset proizvođača na domaćem tržištu stagnirali. Stagnacija u 2016. godini uslijedila je nakon što su prihodi u 2015. i 2014. godini narasli za 15,8, odnosno 12,1 posto. Promjena je zabilježena i na ljestvici prva tri proizvođača. Naime, nakon što je prošle godine bila glavni generator rasta domaćeg tržišta te zauzela drugo mjesto, Hospira Zagreb nije našla svoju poziciju na toj ljestvici u 2016., ostvarivši četvrte najveće prihode u 2016. godini, više od 70 posto niže u usporedbi s prihodima iz 2015. godine.

Najveći rast prihoda zabilježen je kod proizvođača Farmal i Pharmathea consult. Dvoznamenkasta stopa rasta prihoda zabilježena je još samo u slučaju vodeće Plive, čiji su prihodi narasli za 16 posto u odnosu na 2015. godinu. Rast prihoda ostvarili su i JGL (5,9 posto) te Belupo (8,7 posto). Prosječni prihodi vodećih deset proizvođača na domaćem tržištu iznosili su 666,7 milijuna kuna, gotovo jednako kao i 2015. godine. Prosječna dobit iznosila je 79,1 milijun kuna te su svega dva od deset vodećih poduzeća ostvarila gubitak u 2016. godini. Prosječna produktivnost ostvarena uz 442 zaposlena iznosila je 491,6 tisuća kuna, dok je ukupna produktivnost, mjerena ukupnim prihodima po zaposlenom, iznosila 1,4 milijuna kuna.

Vodeći domaći proizvođač farmaceutskih pripravaka, Pliva, u 2016. godini ostvarila je 4,6 milijardi kuna ukupnih prihoda te je u ukupnim prihodima deset najvećih proizvođača sudjelovala sa 69 posto. Pliva je ujedno i najveći poslodavac u farmaceutskoj industriji, koji zapošljava 2.095 radnika, što

PLIVA JE OSTVARILA RAST PRIHODA OD 16 POSTO U 2016. GODINI TE JE U UKUPNIM PRIHODIMA DESET NAJVEĆIH PROIZVOĐAČA SUDJELOVALA SA 69 POSTO.

je 6 posto više nego prethodne godine. U istom je razdoblju JGL ostvario 661,1 milijun kuna, što je činilo 10 posto ukupnih prihoda domaćeg farmaceutskog tržišta u 2016. godini. Rast prihoda JGL-a u 2016. godini uslijedio je nakon smanjenja prihoda u prethodnoj godini za 1,6 posto. Treći najveći domaći proizvođač – Belupo, ostvario je 7,4 milijuna kuna manje prihoda od drugoplasiranog JGL-a. Neto dobit se u 2016. godini kod Plive utrostručila, dok je kod JGL-a narasla pet puta. U istom razdoblju, neto dobit Belupa pala je za dvije trećine.

Analiza profitabilnosti vodećeg poduzeća i dva glavna konkurenta ukazuje na dominaciju JGL-a u slučaju svih pokazatelja profitabilnosti u 2016. godine. Takve rezultate valja promatrati s oprezom, posebno profitabilnost kapitala. Naime, detaljnija analiza ukazuje da JGL visoku profitabilnost kapitala dominantno duguje oslanjanju na korištenje duga. Pliva ostvaruje iznadprosječnu produktivnost rada, unatoč činjenici da zapošljava 43 posto svih zaposlenika vodećih deset poduzeća u sektoru. S druge strane, JGL ostvaruje ispodprosječnu produktivnost, što se može objasniti relativno velikim brojem zaposlenika, uslijed zapošljavanja djelatnika u novim proizvodnim kapacitetima.

Pokazatelji aktivnosti potvrđuju dobro poznat problem domaće farmaceutske industrije s rokovima plaćanja. Naime, prosječno vrijeme naplate potraživanja za deset najvećih poduzeća u 2016. godini iznosilo je 215 dana. Zanimljivo je da je JGL najizloženiji riziku naplate potraživanja s obzirom na to da od prodaje do naplate potraživanja u prosjeku prolazi više od deset mjeseci. Najizraženije pogoršanje zabilježeno je kod poslovanja poduzeća Hospira Zagreb, koje je naplaćivalo svoja potraživanja u 24 dana u 2015., dok je naplata potraživanja u 2016. potrajala gotovo devet mjeseci. Belupo je svoja potraživanja naplaćivao s odmakom od pola godine, dijeleći pritom probleme s kojima se suočavaju tvrtke koje posluju na domaćem tržištu. Dodatan izazov za tvrtke orijentirane na domaće tržište svakako predstavljaju i niže cijene lijekova na recept na hrvatskom tržištu. Belupo se pokazao učinkovitijim od glavnih konkurenata i u upravljanju zalihama.

Analiza likvidnosti otežana je činjenicom da najlikvidnija poduzeća u pravilu imaju problema s visokim udjelom potraživanja u kratkoročnoj imovini te im se stoga pripisuje neutemeljeno visoka likvidnost.

Tablica 5.

Odabrani pokazatelji poslovanja deset najvećih farmaceutskih proizvođača u Hrvatskoj u 2016.

	Pliva	JGL	Belupo	Prosjek vodećih 10
Ukupni prihodi (u mil. kuna)	4.601,8	661,1	653,7	666,7
Godišnja stopa promjene prihoda (u %)	15,9	5,9	8,7	-8,6
Dobit nakon oporezivanja (u mil. kuna)	554,8	91,3	60,3	79,1
Neto profitna marža (u %)	12,1	13,8	9,2	8,3
Profitabilnost imovine (u %)	8,7	9,6	4,8	10,4
Profitabilnost kapitala (u %)	15,1	20,3	7,7	3,8
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,1	2,9	1,7	2,4
Dani vezivanja potraživanja (u danima)	106	317	184	215
Prosječno vrijeme obrtaja zaliha (u danima)	134	139	83	99
Omjer ukupnog duga i vlastitog kapitala	0,6	1,6	0,9	0,8
Broj zaposlenih	2.095	615	1.062	442
Produktivnost (u tisućama kuna)	583,9	312,9	247,8	491,5

Izvor: Financijska izvješća poduzeća; Poslovna Hrvatska.

Prema pokazateljima zaduženosti, u odnosu na promatrane konkurente, JGL je najzaduženije poduzeće s najnepovoljnijim odnosom duga i vlastitog kapitala, što je povezano s novim ulaganjima u širenje proizvodnih kapaciteta. JGL je u lipnju 2015. završio prvu fazu projekta Pharma Valley. Pharma Valley najveća je investicija JGL-a, ukupne vrijednosti od 361 milijun kuna, od čega 232 milijuna kuna predstavljaju ulaganje u zemljište i građevinske radove, a 129 milijuna kuna u opremu. Projekt je završen u roku od dvije godine, a većim dijelom financiran je kreditnim sredstvima Hrvatske banke za obnovu i razvoj (HBOR). Kako bi smanjio zaduženost i troškove financiranja, JGL je u srpnju otkupio dio vlastitih obveznica u iznosu do 70 milijuna kuna od ukupno nominalno 200 milijuna kuna. Osim visoke zaduženosti uslijed investicijskog ciklusa, poduzeće se u zadnje dvije godine suočilo i s padom ruskog tržišta, koje je i u 2016. činilo trećinu izvoznog tržišta. Posljedično, JGL je početkom 2017. godine prodao mađarskom Egis Pharmaceuticalsu ruski portfelj proizvoda brenda D-Panthenol i proizvode iz segmenta ženskog zdravlja.

Pliva je u 2014. godini dovršila investicijski ciklus od 200 milijuna dolara koji su uloženi u unaprjeđenje i širenje proizvodnih kapaciteta na dvije lokacije (Zagreb i Savski Marof). U prosincu 2014. otvorila je i nove laboratorije

UKUPNA PRODUKTIVNOST DESET NAJVEĆIH TRGOVAČKIH DRUŠTAVA U HRVATSKOJ IZNOSILA JE 1,4 MILIJUNA KUNA.

“ Domaća se farmaceutska industrija, posebno tvrtke orijentirane na domaće tržište, i u 2016. godini suočila s dugim rokovima plaćanja. Prosječno vrijeme naplate potraživanja za deset najvećih poduzeća u 2016. godini iznosilo je sedam mjeseci.

namijenjene istraživanju i razvoju kompleksnih molekula i novih terapijskih rješenja. U okviru Plive, članice Teva grupe u Zagrebu, 1. srpnja 2015. otvorio se Centar administrativnih aktivnosti za ljudske potencijale za Njemačku, Italiju, Mađarsku, Švicarsku, Austriju, Grčku, Hrvatsku, zemlje jugoistočne Europe te Bugarsku. Riječ je o najvećem takvom centru u Europi. Jedan od izazova za Plivino poslovanje u budućnosti predstavljaju poslovne teškoće većinskog vlasnika – izraelskog farmaceutskog poduzeća Teva, koje se zasad nisu odrazile na poslovanje vodeće domaće farmaceutske tvrtke.

Treća tvrtka na ljestvici deset najvećih, Belupo, također je imala značajne investicije u zadnjih nekoliko godina. Naime, Belupo je krajem srpnja 2015. započeo izgradnju tvornice krutih, polukrutih i tekućih oblika lijekova. Tvornica je započela s radom u svibnju 2017. godine te će zaposliti dodatnih 200 radnika. Ukupno ulaganje u gradnju i opremu iznosi 530 milijuna kuna. Očekuje se da će novootvorene proizvodne linije povećati proizvodni kapacitet za 150 posto u odnosu na postojeći te osigurati proizvodnju 100 milijuna pakiranja lijekova godišnje. Vlastitim sredstvima financirano je 45 posto ulaganja, a 55 posto sredstava osigurala je Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR).

Vodeće su se tvrtke uglavnom okrenule ulaganjima i izvoznom tržištu, kako bi pokušale prevladati nepovoljne uvjete na domaćem tržištu u obliku visokih nagomilanih troškova zdravstva, dugih rokova plaćanja troškova lijekova, nejasne politike lijekova i rezanja cijena.

Zaključak i očekivanja

“ Tradicionalni izazovi na domaćem tržištu u vidu visokih troškova zdravstva, rezanja cijena i nejasne politike lijekova predstavljaju veliki uteg poslovanju domaćih farmaceutskih proizvođača.

— U prvih sedam mjeseci ove godine proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka ostvarila je rast od 2,5 posto, što predstavlja blago usporenje u odnosu na rast proizvodnje osnovnih farmaceutskih proizvoda i pripravaka od 12 posto u prethodnoj godini. Unatoč usporenju rasta u odnosu na prethodnu godinu, moguće je oblikovati pozitivna očekivanja vezana uz konačne poslovne rezultate domaćih farmaceutskih poduzeća u 2017. godini. Naime, vodeća poduzeća u tekućoj godini pokazala su otpornost prema naslijeđenim izazovima poput visokih nagomilanih troškova zdravstva i dugih rokova plaćanja troškova lijekova te rezanja cijena.

Pritiske poslovanju poduzeća u ovoj industriji predstavljaju problemi naplate potraživanja. Naime, prosječno vrijeme naplate potraživanja za deset najvećih poduzeća u 2016. godini iznosilo je sedam mjeseci, s napomenom da su proizvođači koji su dominantno orijentirani na domaće tržište iskusili i dulja razdoblja nemogućnosti naplaćivanja potraživanja. Vodeći domaći proizvođači završili su investicijske cikluse s različitim učincima na poslovanje. Kod Plive i Belupa očekuju se pozitivni učinci recentnih investicija na poslovanje. S druge strane, moguć je odgođeni učinak recentnih investicija na poslovanje JGL-a uslijed visoke zaduženosti i velike izloženosti ruskom tržištu. S obzirom na to da je JGL adresirao oba izazova u tekućoj godini [kroz otkup dijela obveznica i prodaju dijela ruskog portfelja], za očekivati je da rezultati poslovanja u 2017. neće biti znatno pogoršani u odnosu na prethodnu godinu. Pozitivna očekivanja dodatno podupiru i podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni u prvoj polovici godine. Naime, izvoz medicinskih i farmaceutskih proizvoda rastao je za 8,2 posto u prvoj polovici godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Budući da su domaći proizvođači orijentirani prema inozemnom tržištu, za očekivati je da će rezultati poslovanja na inozemnom tržištu u prvom dijelu godine utjecati i na konačne rezultate u 2017. godini.

Orijentacija domaće farmaceutske industrije na inozemnu potražnju upućuje na potrebu za praćenjem događanja na globalnim tržištima. Naime, na globalnoj razini bilježi se kontinuiran rast potražnje za zdravstvenim

“ Hrvatska farmaceutska industrija orijentirana je uglavnom na proizvodnju generičkih lijekova koji gube svoju tržišnu poziciju na račun skupljih uvoznih lijekova.

uslugama uslijed demografskih promjena na razvijenim tržištima i lakšeg pristupa zdravstvenoj skrbi na rastućim tržištima. Prema projekcijama IMS-a, očekuje se da će u 2021. godini tržište lijekova doseći 1,5 milijardi dolara, od čega će se dvije trećine odnositi na potrošnju na razvijenim tržištima, a 23 posto na potrošnju na rastućim tržištima. Iako će rast biti nešto sporiji u sljedećih pet godina, trebao bi biti predvidljiviji u svojoj prirodi. Potrošnja lijekova u sljedećih pet godina bit će određena demografskim trendovima poput starenja stanovništva te kontinuiranim napretkom u području dijagnostike i tretmana kroničnih oboljenja, poput dijabetesa, autoimunih i onkoloških bolesti. Kao i u prethodnim godinama, izvorni brendirani lijekovi predstavljat će više od polovice ukupne potrošnje lijekova u 2021. godini, dok će petina tržišta lijekova otpasti na neizvorne brendirane lijekove. Potrošnja lijekova na razvijenim tržištima bit će potaknuta prvenstveno razvojem originalnih brendiranih lijekova, dok će izvorni nebrendirani lijekovi činiti 42 posto potrošnje lijekova na rastućim tržištima. U tom kontekstu, jedan od izazova za domaću farmaceutsku industriju u sljedećih pet godina bit će strateško pozicioniranje, kako na pojedina tržišta tako i na proizvodni portfelj. Naime, hrvatska farmaceutska industrija orijentirana je uglavnom na proizvodnju generičkih lijekova koji gube svoju tržišnu poziciju na račun skupljih uvoznih lijekova. Generički lijekovi čine 42 posto ukupnih prihoda koje je ostvarila hrvatska farmaceutska industrija u 2015. godini. Hrvatska je treća u Europskoj uniji po udjelu generičkih lijekova u ukupnim prihodima u 2015., iza Poljske (62 posto) i Italije (54 posto).

Literatura:

EFPIA, 2017, "The Pharmaceutical Industry in Figures", Bruxelles: European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations.

Europska komisija, 2016, "EU Industrial R&D Investment ScoreBoard", Luksemburg: Europska komisija, <http://iri.jrc.ec.europa.eu/scoreboard16.html> [pristupljeno 9. rujna 2017.].

Evaluate Pharma, 2017, "World Preview 2017, Outlook to 2022", <http://info.evaluategroup.com/rs/607-YGS-364/images/WP17.pdf> [pristupljeno 2. rujna 2017.].

Fiercepharma, 2017, "Top 15 pharma companies by 2016 revenue", <http://www.fiercepharma.com/special-report/top-15-pharma-companies-by-2016-revenues> [pristupljeno 7. rujna 2017.].

IMS, 2016, "The Global Medicine Use in 2020: Outlook and Implications", <http://www.imshealth.com/en/thought-leadership/ims-institute/reports/global-medicines-use-in-2020> [pristupljeno 2. rujna 2016.].

IMS, 2017, "Outlook for Global Medicine through 2021", http://static.correofarmaceutico.com/docs/2016/12/12/qihi_outlook_for_global_medicines_through_2021.pdf [pristupljeno 3. rujna 2017.].

Poslovna Hrvatska, www.poslovna.hr [pristupljeno 3. rujna 2017.].

WHO, 2017, "Health Financing", http://www.who.int/gho/health_financing/en/index.html [pristupljeno 1. rujna 2017.].

Izdavač

Ekonomski institut, Zagreb
Trg J.F. Kennedyja 7, 10000 Zagreb
Telefon: 01 2362 200, Fax: 01 2335 165
<http://www.eizg.hr>

Za izdavača

Maruška Vizek, ravnateljica

Glavni urednik

Goran Buturac

Autorica analize

Tajana Barbić

Izvršna urednica

Ivana Kovačević

Lektura

Ivona Krezić

Grafičko uređivanje i priprema

Vladimir Sukser

Grafičko oblikovanje

Studio 2M

Slika na naslovnici

CC0 javna domena

Napomena: *Sektorska analiza* autorskoga je karaktera i ne odražava nužno stav Ekonomskog instituta, Zagreb

Sljedeća analiza Građevinarstvo i nekretnine izlazi u listopadu 2017.